

Ключевые слова: правовое воспитание, правовое сознание, правовая культура, задания правового воспитания, общественно-историческое и психолого-педагогическое основание, правовоспитательная работа школы, старшеклассники.

Kashchuk M.H.

SOCIO-HISTORICAL, PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL FOUNDATION OF PROBLEMS OF SENIOR STUDENTS' LAW EDUCATION OF

An attempt to analyse the socio-historical, psychological and pedagogical foundation of the problems of law education of senior students in the second half of the twentieth century were made. It has been proved that law education becomes a part of integral process of education, the pedagogical tools of law education have been scientifically presented as well as the active training of teachers working in the field studied has been conducted. Analysis of scientific and methodological sources proves that law education of senior students under the social conditions and the requirements of the state goes far beyond the limits of classes and spreads over the contents of educational work at the secondary school. The features of mental development of senior students and peculiarities of their law consciousness formation are grounded. The pedagogical conditions of law education are successfully defined. The significance of the impact of state bodies and public organizations on the law and educational process is proved. The contradictions and problems of the process under consideration caused by the total influence of ideology on the educational process such as the priority focus on existing party doctrine, one-sided advocacy of a certain class, authoritarianism of education etc are found out. The basic ways, methods and forms of organizing the law education of senior students due to the social demands and special features of juvenile age are being analysed. The peculiarities of methods of law education and law consciousness formation of young people in the period under study are grounded. The priority of socio-historical and psychological and pedagogical conditions in the process of law education is proved. The reasons for social crisis in the late twentieth century and the need for restructuring the foundations of law education of children and youth are defined.

Key words: law education, law consciousness, law culture, tasks of law education, socio-historical and psychological and pedagogical foundation, law and educational work of schools, senior students.

Рецензент: Слюсаренко Н.В.

УДК 37.091.2:379.835

Моїсєєв С.О., Мельничук Ю.В.*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ СТАРШОКЛАСНИКІВ ДО УЧАСТІ У ВСЕУКРАЇНСЬКІЙ УЧНІВСЬКІЙ ОЛІМПІАДІ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

У статті уточнюються загальні передумови виникнення та становлення Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізичної культури і спорту. Висвітлюється специфіка проведення аналогічної олімпіади у Російській Федерації. Виокремлюються основні концептуальні положення підготовки старшокласників до Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізичної культури і спорту: умотивованість учителя фізичної культури; наявність необхідного матеріально-технічного забезпечення; прийняття учнями та їх батьками відповідального рішення про підготовку та участь у олімпіаді; інтеграція зусиль фахівців у сфері фізичного виховання і спорту; прогнозування результативності учнів на олімпіаді; створення системи підготовки учнів до олімпіади.

Ключові слова: Всеукраїнська учнівська олімпіада з фізичної культури і спорту, принципи підготовки учнів до олімпіади, мотивація вчителя, прийняття старшокласниками відповідального рішення, інтеграція зусиль фахівців, прогнозування результативності учнів, система підготовки.

* © Моїсєєв С.О., Мельничук Ю.В.*

27 березня 2014 року в місті Хмельницькому перегорнута друга сторінка в історії Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізичної культури і спорту. Проведений захід установленими рекордами, атмосферою свята та гордості за нашу фізично обдаровану молодь, підтвердив свою високу актуальність, необхідність і своєчасність.

На жаль, 2014 рік для України, як і далекі 1648 (початок національно-визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького), 1917 (створення Української народної республіки на чолі з Михайлом Грушевським), 1941 (початок Другої світової війни), 1986 (вибух на Чорнобильській АЕС), 1991 (розпад Радянського Союзу) роки, стає лакмусовим папірцем національно патріотичного зростання українського суспільства, його інтелектуального, духовного та фізичного розвитку. Саме у такі роки нація надзвичайно гостро відчуває потребу у здоровому, фізично розвиненому, духовно загартованому молодому поколінні, якому вистачить сил і для захисту Батьківщини, і для нової індустріалізації та інтелектуалізації нашої економіки та виробництва.

В умовах, коли Україна щорічно втрачає населення маленького обласного центру (300-350 тисяч); стрімко перетворюється на країну нескінченних аптек, упевнено посідає перші місця в Європі з молодіжного алкоголізму; губить своїх найкращих синів у «молодіжному Бермудському трикутнику» – комп'ютер, диван, холодильник, проведення такого заходу є не просто ще однією учнівською олімпіадою з базових предметів, а справою виживання та існування українського суспільства. Здорова, фізично розвинена нація – це ознака величі та могутності країни, її конкурентна перевага у жорстко глобалізованому, високотехнологічному, конкурентному та агресивному світі.

Саме тому відповідальній владі, яка думає про майбутнє, необхідно вже сьогодні зробити все від неї залежне для того, щоб у середовищі юнаків і дівчат «рух до моди» трансформувався у «моду на рух», а в галузь фізичного виховання і спорту знов прийшла талановита, перспективна й амбіційна молодь.

Аналіз наукових та науково-методичних джерел дозволяє констатувати недостатність висвітлення у психолого-педагогічній літературі різноманітних аспектів підготовки старшокласників до Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізичної культури і спорту. Ґрунтовні теоретико-методичні дослідження з піднятої проблематики, як правило, належать російським дослідникам (В. Кузін, А. Красніков, Н. Чесноков) та стосуються аналогічної олімпіади в Російській Федерації [2; 4; 6]. У вітчизняних публікаціях, як правило, висвітлюються історичні аспекти, нормативні документи, програма та інформаційні повідомлення про проведені різноманітні етапи Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізичної культури і спорту [1; 3].

З огляду на це допомогу вчителю фізичної культури в підготовці старшокласників до участі в учнівській олімпіаді з фізичної культури вважаємо актуальною педагогічною проблемою, що потребує вирішення на методологічному, теоретичному та методичному рівнях.

Метою статті є уточнення концептуальних засад підготовки старшокласників до участі у всеукраїнській учнівській олімпіаді з фізичної культури і спорту.

Досліджуючи генезу піднятої проблематики, варто відзначити, що у перші роки незалежності України Всеукраїнські учнівські олімпіади проводилися згідно з нормативними документами Радянського Союзу та УРСР.

З метою створення належних умов для виявлення здібної молоді, розвитку її інтересів, нахилів та природних обдарувань Міністерство освіти України своїм наказом № 39 від 15.02.95 затвердило Положення про всеукраїнські учнівські олімпіади з базових і спеціальних дисциплін, турніри, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт та конкурси фахової майстерності. За ним всеукраїнські учнівські олімпіади проводилися з 15 предметів: українська мова та література, історія, правознавство, іноземні мови (англійська, німецька, французька та іспанська), математика, фізика,

хімія, біологія, географія з краєзнавством, основи інформатики і обчислювальної техніки, трудове навчання та екологія.

Згодом, на виконання пункту 3 Протокольного рішення за результатами засідання Оргкомітету з підготовки та проведення в Україні 2012 року спорту та здорового способу життя від 31 січня 2012 р., Міністерство освіти і науки України наказом № 751 від 27 червня 2012 року «Про започаткування щорічної Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізичної культури і спорту» запровадило таку олімпіаду.

На 2014 рік всеукраїнські учнівські олімпіади проводяться з 21 предмета. Щорічно переможці кожної з олімпіад отримують Президентську академічну стипендію, стипендії Кабінету міністрів України та управлінь (департаментів) освіти і науки обласних державних адміністрацій [3].

Намагаючись знайти міжнародні аналоги учнівської олімпіади з фізичної культури і спорту, було здійснено пошук в україно- та російськомовній частинах Інтернету. Аналіз знайдених матеріалів дозволяє констатувати, що подібна олімпіада існує в Російській Федерації.

У 1999-2000 навчальному році Міністерство освіти Російської Федерації вперше включило фізичну культуру до переліку навчальних предметів, з яких проводиться Всеросійська олімпіада школярів. На сьогодні (2014 рік) Всеросійська олімпіада школярів з фізичної культури являє собою конкурсне випробування учнів основної та середньої школи – юнаків і дівчат, які навчаються у 9-11 класах. Конкурсні випробування складаються із завдань практичного та теоретико-методичного характеру. Практичні завдання полягають у виконанні вправ базової частини Орієнтовної програми з фізичної культури з розділів: гімнастика, легка атлетика, баскетбол, волейбол та футбол. Теоретико-методичні завдання являють собою тестові питання, що відповідають вимогам до рівня знань випускників основної та середньої школи освітньої галузі «Фізична культура» [5].

На відміну від Російської Федерації, історія української учнівської олімпіади з фізичної культури нараховує лише два роки. Уже є перші блискучі перемоги і гіркі поразки, помічаються певні тенденції, накопичується досвід підготовки та проведення. Попри це необхідно відверто визнати, що на даному етапі становлення нашої олімпіади наука відстає від практики. Переважна більшість учителів під час підготовки старшокласників до участі у предметній олімпіаді з фізичної культури і спорту ідуть помацки, гостро потребуючи високоефективного наукового, програмного, методичного забезпечення цього процесу.

Узагальнюючи досвід кращих обласних методистів та учителів-практиків з підготовки учнів до участі у Всеукраїнській предметній олімпіаді з фізичної культури і спорту, на нашу думку, доцільно виокремити такі принципи, концептуальні правила та закономірності розбудови цього процесу.

По-перше, це вмотивованість учителя фізичної культури. Беззаперечно, у процесі підготовки старшокласників до участі у предметній олімпіаді з фізичної культури вирішальну роль відіграє мотивація та бажання вчителя фізичної культури. Якими б талановитими не були юнаки та дівчата, але самостійно підготуватись до відповідального заходу вони не в змозі. Практика роботи та здоровий глузд підказує, що якісно вирішити це навчально-тренувальне завдання може лише вмотивований учитель фізичної культури, який поставив перед собою амбіційне завдання виграти Всеукраїнську учнівську олімпіаду з фізичної культури та відчуває дієву підтримку з боку адміністрації загальноосвітнього навчального закладу.

Взагалі підготовка переможця або призера Всеукраїнської учнівської олімпіади – це своєрідний лакмусовий папірець, професійний тест для майстерності вчителя та його бажання працювати. На наше глибоке переконання, вдумливий директор школи повинен зробити все можливе, щоб у його закладі було якомога більше таких учителів.

З огляду на це адміністрації загальноосвітнього закладу необхідно створити продуману систему професійної підтримки талановитих учителів, які бажають мати у своєму педагогічному активі переможців або призерів всеукраїнських учнівських олімпіад.

Згадана система може передбачати такі складові:

- проведення педагогічної ради з питання «Результативність участі учнів школи у Всеукраїнській учнівській олімпіаді» та висвітлити у його межах такі аспекти: «Моніторинг результативності учнів школи у районних (міських), обласних та всеукраїнських учнівських предметних олімпіадах»; «Підвищення ефективності підготовки учнів школи до участі у всеукраїнських учнівських предметних олімпіадах»; «Перспективний педагогічний досвід підготовки переможця всеукраїнської учнівської олімпіади»; «Заохочення вчителів, які мають переможців та призерів фінальних етапів Всеукраїнських учнівських олімпіад»;

- для вчителів, які разом зі своїми учнями досягли успіху, створити «зелений коридор» для максимально швидкого отримання відповідних кваліфікаційних категорій, педагогічних звань («старший учитель», «учитель-методист», «заслужений учитель України»), передбачити виплату премій та доплат;

- за рахунок школи або спонсорів видати брошуру з описом роботи талановитого вчителя;

- виділити години для ведення гуртка з підготовки учнів 10 класів до участі у Всеукраїнській учнівській олімпіаді з фізичної культури та спорту.

По-друге, наявність необхідного матеріально-технічного забезпечення. На жаль, сьогодні більшість загальноосвітніх навчальних закладів не в змозі якісно підготувати учасників Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізичної культури. І тут справа не у відсутності бажання, часу, кваліфікації вчителя фізичної культури, а все набагато простіше – школи не забезпечені необхідним спортивним інвентарем та обладнанням. Найбільш гостро у навчальних закладах відчувається потреба у гімнастичних матах, туристичному інвентареві (палатки, жердини) та гандбольних м'ячах.

Практика переконує, що якісно підготувати старшокласників до участі в олімпіаді неможливо, якщо у школі не буде необхідного спортивного інвентарю для виконання усіх практичних випробувань. Тому це є першочерговим завданням учителя фізичної культури та адміністрації школи, які вирішили гідно представити свою школу на всеукраїнському рівні.

По-третє, прийняття учнями та їх батьками відповідального рішення про підготовку та участь у олімпіаді. Перемога на олімпіаді або потрапляння у призери потребують серйозної довготривалої підготовки з боку старшокласника. Загальновідомо, що головні внутрішні фактори, від яких залежить успіх на змаганнях, – це фізичний потенціал дитини та її бажання тренуватись. Якщо ці дві складові співпадають, то можна вважати, що перемога гарантована. Але так трапляється надзвичайно рідко. Як правило, учителю фізичної культури необхідно вирішувати складне діалектичне протиріччя: якого учня готувати – надзвичайно фізично обдарованого, але в якого інші життєві пріоритети (вступ до престижного вишу, спілкування з друзями), або такого собі «середнячка» з фізичним потенціалом, вищим за середній, але який готовий зробити перемогу на олімпіаді аксіологічною домінантою свого життя протягом доволі тривалого часу.

Також трапляються випадки, коли батьки починають відмовляти свою дитину від підготовки та участі в олімпіаді, а іноді і просто забороняючи це робити. Це аргументується тим, що старшокласнику або старшокласниці необхідно добре вчитись, виконувати величезний обсяг домашніх завдань, готуватись до державної підсумкової атестації, зовнішнього незалежного оцінювання, вступу до престижного вишу, допомогти батькам та родичам, трошки розважитись (відвідати гурток чи секцію

за уподобаннями, сходити на дискотеку, поспілкуватись з друзями, приділити увагу улюбленій дівчинці чи хлопцю).

Вирішення окреслених вище проблем, на нашу думку, можливе лише через паралельні дії вчителя у напрямках пошуку фізично обдарованої молоді та переконання на основі прогнозування результативності виступу старшокласників та їх батьків у доцільності прийняття відповідального рішення про підготовку до участі у Всеукраїнській предметній олімпіаді з фізичної культури і спорту.

Старшокласник та батьки повинні зважити усі «за» та «проти» і прийняти відповідальне рішення. З одного боку, це можливість для дитини отримати додаткові бали та майже гарантовано поступити до вищих навчальних закладів за спеціальностями, пов'язаними з фізичним вихованням та спортом; набути безцінного досвіду постановки та досягнення довготривалої цілі; перевірити власні вольові якості; отримати престижні стипендії; відвідати інші місця в Україні та познайомитись з новими друзями з інших областей, а з іншого – відмова собі в деяких розвагах, необхідність знайти час (на першому етапі це може бути 4 рази на тиждень по 1,5 години, на заключному – 6-7 разів) для обов'язкової підготовки до відповідального заходу та ведення здорового способу життя.

По-четверте, інтеграція зусиль фахівців у сфері фізичного виховання і спорту. Практика показує, що одному вчителю фізичної культури надзвичайно складно підготувати старшокласників на рівні дорослих розрядів, а іноді і майстра спорту з усіх видів практичних випробувань олімпіади (волейболу, баскетболу, футболу, гандболу, туризму, акробатики та легкої атлетики). Як правило, педагог може якісно допомогти дитині з 3-5 видів спорту, а з інших – необхідні консультації з тренерами-викладачами ДЮСШ.

Для ефективного вирішення зазначеної проблематики необхідна допомога районного (міського) та, на відповідному етапі, й обласного методистів. У такому випадку завдання методистів полягає в тому, щоб у своєму районі (місті), області домовитися з фахівцями про консультації старшокласників щодо практичних випробувань олімпіади та поширити цю інформацію серед учителів фізичної культури. Цими фахівцями можуть бути члени журі олімпіади або визнані фахівці з видів спорту, у яких старшокласники та вчителі фізичної культури можуть періодично отримувати необхідні консультації. Якщо тренери ДЮСШ та старшокласники мешкають у різних містах та селищах, вони можуть зустрічатися під час різноманітних спортивних змагань різного рівня, що відбуваються в районних та обласних центрах.

У такому випадку зовсім не обов'язково, щоб тренер постійно працював з дитиною. При правильній організації буде цілком достатньо й епізодичних консультацій. Алгоритм взаємодії вчителя, тренера та старшокласника (старшокласниці) може виглядати таким чином:

- вивчення учнями техніки змагальної вправи у школі разом з учителем;
- перша консультація. Демонстрація фахівцю вивченої змагальної вправи з наступним аналізом допущених помилок та неточностей. Складання програми тренування з даної змагальної вправи (характерні помилки, підвідні вправи для закріплення техніки, вправи на спеціальну фізичну підготовку);
- з огляду на отримані рекомендації фахівців, відпрацювання учнями (під контролем учителя) змагальної вправи у школі та під час самостійних занять вдома;
- друга консультація. Контрольна демонстрація фахівцю відпрацьованої змагальної вправи. Уточнення, якщо потрібно, індивідуальної програми тренування з даної змагальної вправи;
- робота старшокласника у школі та вдома над виправленням виявлених неточностей.

По-п'яте, прогнозування результативності учнів на олімпіаді. Практика показує, що мотивувати старшокласників та їх батьків на серйозну підготовку та участь

в олімпіаді неможливо без об'єктивних даних щодо фізичного потенціалу дитини та оцінки її перспектив у змагальних випробуваннях на фінальних етапах. Також ця інформація надзвичайно корисна під час організації підготовки старшокласників до олімпіади та моніторингу їх готовності.

Відомо, що все пізнається та оцінюється у порівнянні. Для організації моніторингу готовності та прогнозування успіхів учнів надзвичайно цінними є кількісні результати різноманітних етапів попередньої олімпіади (таблиці 1, 2).

Наприклад, у таблиці 1 наведено результати переможців II-IV етапів Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізичної культури та спорту у 2013/2014 н.р., з яких видно, що на фінальному етапі юнаку для перемоги вистачило набрати 42 бали, а дівчині – 40. Тобто і юнаку, і дівчині на олімпіаді достатньо було в кожному випробуванні не опускатись нижче 6 місця.

Варто відзначити, що олімпіаду виграють, як правило, старшокласники, які займаються у ДЮСШ та мають спортивне звання кандидат у майстри спорту, майстер спорту. Що стосується виду спорту, яким вони займаються, то це зазвичай ігрові види, спортивна та художня гімнастика. Цікавим є факт, що переможці в загальному заліку фінального етапу олімпіади посіли перші місця у такому виді випробувань, як акробатика (табл. 1).

Таблиця 1

Результати переможців II- IV етапів Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізичної культури та спорту у 2013/2014 н.р.

Випробування	Етапи олімпіади											
	Всеукраїнський (м. Хмельницький)				Обласний (Донецька)				Міський (м. Херсон)			
	Олешко Дмитро (Суми)		Агафонова Катерина (Київська область)		Богун Олексій (Артемівськ)		Чижко Аліна (Вугледар)		Стагат Олександр (ЗОШ № 46)		Карамішев а Катерина (ЗОШ № 52)	
	Результат	Місце	Результат	Місце	Результат	Місце	Результат	Місце	Результат	Місце	Результат	Місце
Теорія (правильні відповіді з 30)	27	3	28	1	18	5	17	8	50 (з 60)	4	57 (з 60)	3
Туризм (секунди)	207,8	5	246, 04	6	206,0 4	7	179,5 1	2	180,0	7	120, 11	2
Волейбол (бали)	X	0	-1	21	X	X	5	6	X	0	6	5
Футбол	21,78	11	X	0	19,31	6	X	X	20,28	2	X	0
Баскетбол (секунди)	28,44	2	60,32	3	19,63	1	119,9 5	28	28,1	2	90,0	8
Гандбол (секунди)	14,16	10	17,12	5	15,93	10	13,84	1	12,9	1	17,7	2
Гімнастика (бали)	9	1	9,2	1	7,5	32	9,7	3	8,3	6	9,7	1
Човниковий біг 6, 9, 12 м. (секунди)	10,23	10 (10	11,42	3 (8	10,23	16 (14	11,35	11 (11	11,8	8 (8+	13,4	10 (11
Потрійний стрибок з місця (метри)	7,97	+ 10)	7,42	+ 1)	7,73	+ 16)	6,93	+1)	7,34	8)	5,76	+ 9)
Разом		42		40		77		59		30		31

Кращі результати з випробувань учасників IV етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізичної культури і спорту у 2013/2014 н.р., що наведені у таблиці 2, можуть дати приблизну інформацію старшокласникам, які кількісні результати необхідно показувати на випробуваннях для того, щоб потрапити до першої трійки (шістки) та виграти олімпіаду.

Таблиця 2

Кращі результати учасників IV етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізичної культури і спорту у 2013/2014 н.р.

Випробування	Місце					
	1-2 (Диплом I ступеня)		3-6 (Диплом II ступеня)		7-12 (Диплом III ступеня)	
	Хлопці	Дівчата	Хлопці	Дівчата	Хлопці	Дівчата
Теорія (правильні відповіді з 30)	28	28-27	27-26	27-26	26-25	26-24
Туризм (секунди)	142,03- 187,36	197,13- 222,48	190,73- 211,90	223,48- 246,04	224,70- 254,26	249,23- 275,6
Волейбол (бали)	Х	13-12	Х	12-7	Х	7-4
Футбол (секунди)	16,61-17,02	Х	17,39-18,60	Х	18,85-21,80	Х
Баскетбол (секунди)	24,38-28,44	54,28-57,85	50,03-56,30	60,32-85,75	57,36-82,57	86,38-90,38
Гандбол (секунди)	9,66- 10,38	15,8- 16,54	11,25-13,57	16,54-17,19	13,67-14,84	17,23-19,44
Гімнастика (бали)	9-8,9	9,2-9,1	8,8-8,7	9-8,8	8,7-8,1	8,7-7,8
Човниковий біг 6, 9, 12 м. (секунди)	9,86-9,92	10,89- 11,1	9,98-10,02	11,26- 11,36	10,11-10,26	11,39-11,73
Потрійний стрибок з місця (метри)	8,85-8,46	7,42-7,26	8,41-8,32	6,97-6,72	8,29-7,93	6,67-6,47

По-шосте, створення системи підготовки учнів до олімпіади. Для того, щоб виграти Всеукраїнську учнівську олімпіаду, у школі повинна бути створена продумана та збалансована система підготовки.

На наше глибоке переконання, система підготовки учнів до олімпіади повинна бути розрахована як мінімум на два роки, а краще 3 і більше. Для цього у школі необхідно створити спеціальне навчально-тренувальне середовище, де б старші підлітки (8-9 класи) готувалися б разом зі старшокласниками до олімпіади, конкуруючи з ними та спостерігаючи за зростанням їх майстерності.

Основними формами робіт з учнями у цій системі повинні бути заняття у гуртку загальної фізичної підготовки, консультації з тренерами-викладачами ДЮСШ, уроки фізичної культури та самостійні заняття вдома. Поточний та етапний контроль може бути реалізований через основні етапи олімпіади, консультації з фахівцями, спеціальні уроки фізичної культури та заняття в гуртку фізичної підготовки.

Підсумовуючи наведені вище аргументи, вважаємо за доцільне підготовку старшокласників до Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізичної культури розбудовувати на таких концептуальних положеннях: умотивованості вчителя фізичної культури; наявності необхідного матеріально-технічного забезпечення; прийняття учнями та їх батьками відповідального рішення про підготовку та участь у олімпіаді; інтеграції зусиль фахівців у сфері фізичного виховання і спорту; прогнозування результативності учнів на олімпіаді та створення системи підготовки учнів до олімпіади.

Перспективи подальших розвідок з окресленої проблематики можуть бути в частині розробки необхідного програмного та організаційно-методичного забезпечення підготовки старшокласників до Всеукраїнської учнівської олімпіади з урахуванням окреслених у статті концептуальних положень.

Література

1. Аксьонова О. Идеология здоров'я – генеральный напрямок у діяльності освітньої галузі України [Електронний ресурс] / Олена Аксьонова. – Режим доступу : <https://docs.google.com/file/d/0BzReAd1KFFgfSVZnWlNwYjd2cmc/edit>.
2. Всероссийская олимпиада школьников по физической культуре в 2006 году / под общей ред. Н. Н. Чеснокова. – М. : АПК и ППРО, 2006. – 104 с.
3. Всеукраїнські учнівські олімпіади [Електронний ресурс] // Wikipedia, 2014. – Режим доступу : http://uk.wikipedia.org/wiki/Всеукраїнські_учнівські_олімпіади.
4. Гимнастика на Всероссийских олимпиадах школьников по «Физической культуре» / под общей ред. Н. Н. Чеснокова. – М. : Физическая культура, 2010. – 63 с.
5. История олимпиады [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://rosolymp.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=9978&Itemid=6754.
6. Чесноков Н. Н. Олимпиада по предмету «Физическая культура» / Н. Н. Чесноков, В. В. Кузин, А. А. Красников. – М. : Физическая культура, 2005. – 105 с.

Моисеев С.А., Мельничук Ю.В.

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ПОДГОТОВКИ СТАРШЕКЛАСНИКОВ К УЧАСТИЮ ВО ВСЕУКРАИНСКОЙ УЧЕНИЧЕСКОЙ ОЛИМПИАДЕ ПО ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЕ И СПОРТУ

В статье уточняются условия возникновения и становления Всеукраинской ученической олимпиады по физической культуре и спорту. Освещается специфика проведения аналогичной олимпиады в Российской Федерации. Выделяются основные концептуальные положения подготовки старшеклассников к Всеукраинской ученической олимпиаде по физической культуре и спорту: мотивированность учителя физической культуры; наличие необходимого материально-технического обеспечения; принятие учащимися и их родителями ответственного решения о подготовке и участии в олимпиаде; интеграция усилий специалистов в сфере физического воспитания и спорта; прогнозирование результативности учащихся на олимпиаде; создание системы подготовки учащихся к олимпиаде.

Ключевые слова: Всеукраинская ученическая олимпиада по физической культуре и спорту, принципы подготовки учащихся к олимпиаде, мотивация учителя, принятия старшеклассниками ответственного решения, интеграция усилий специалистов, прогнозирование результативности учащихся, система подготовки.

Moiseev S.O., Melnychuk Y.V.

CONCEPTUAL PRINCIPLES OF PREPARING SENIOR STUDENTS FOR PARTICIPATION IN PHYSICAL CULTURE ALL-UKRAINIAN STUDENTS' CONTEST

The article specifies general preconditions of introduction of Physical culture and sport All-Ukrainian students' Contest. It outlines specifics of realization similar event in Russian Federation. The main conceptual issues of preparing of senior students to Physical culture and sport All-Ukrainian students' Contest have been presented.

The authors give arguments in favour of creation the balanced system of professional support for high professionals among teachers - those who work at general educational teaching establishments and want to have winners or prize-winners as their pedagogical reward. The article under consideration outlines problems with sport stock and equipment that prevent teacher from qualitative preparing students to their participation in the Contest. It studies all "pros" and "cons" dealing with taking a responsible decision by students and their parents when preparing to and participating in the Contest. The scheme of interaction «senior student - Physical training teacher» with trainers-lecturers of sport schools for children and youth in the part of working out individual programmes of students' preparation to concrete practical challenges at the Contests of all-ukrainian level have been described.

At the conceptional level the system of students' training in physical culture has been exposed and analyzed as well as main components of that training system in the circle of general physical preparation rounds, consultations with trainers-lecturers of CYSS, lessons of PE, independent trainings at home, linear and staged control.

Key words: Physical culture and sport All-Ukrainian students' Contests, principles of preparing students to the Contests, motivation of a teacher, taking a responsible decision by senior students, uniting the efforts of specialists, prediction of training students' system for effectiveness.

УДК 373.21.032:347.156

Савченко М.С.*

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ГЕНДЕРНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ»

У статті висвітлено питання, що стосується специфіки реалізації гендерного підходу в навчанні і вихованні підростаючого покоління. Серед основних цілей суспільного розвитку передбачено просування гендерної рівності як умови збалансованого і демократичного розвитку суспільства. Визначено, що гендерна рівність є показником гендерної культури нації та демократичності суспільства, а викликом часу є формування гендерних компетенцій молоді як особливої системи гендерних знань і практик, релевантних принципам паритетності статей. Обґрунтовано, що упровадження гендерного підходу в педагогічну освіту слід розуміти як розширення життєвого простору для розвитку індивідуальних здібностей і задатків кожної дитини, вивільнення мислення педагогів від статеворольових стереотипів.

Ключові слова: гендерна асиметрія, гендерна рівність, гендер, гендерний підхід, гендерний підхід в освіті, гендерна педагогіка, гендерне виховання.

Проблема створення в Україні суспільства гендерної рівності сьогодні актуальна, про що свідчать документи міжнародного і національного значення (стаття 24 Конституції України (1996 р.), Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» (2005 р.), Закон «Про охорону дитинства» (2001 р.), Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (2004 р.), Державна програма з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві до 2010 року (2006 р.), виконання Україною як країною-учасницею ООН зобов'язань Декларації тисячоліття щодо досягнення рівності прав жінок та чоловіків та ін). Серед основних цілей суспільного розвитку до 2015 р., визначених та підписаних Україною разом із 189 країнами-учасниками саміту тисячоліття 2000 р., передбачено просування гендерної рівності як умови збалансованого і демократичного розвитку суспільства. Проте стратегію гендерної рівності не можна розуміти як стратегію ліквідації гендерних відмінностей. Її основне призначення – створення політичних і соціальних передумов для найбільш повної реалізації природних здібностей чоловіків і жінок в усіх сферах сталого розвитку суспільства. Однак наявна нормативно-правова база України, спрямована на створення реальної рівності між жінками і чоловіками, не забезпечує належного рівня фактичної рівності. В останнє десятиліття вітчизняними науковцями активно обговорюються гендерні питання, пов'язані з соціально-політичним розвитком української держави, посиленням процесу становлення гендерної свідомості в усьому світі. Цей напрямок не отримав широкого визнання серед науковців, через те що гендерні дослідження пов'язують з феміністичним рухом. Наші співвітчизники досить стримано ставляться до всього «феміністичного», вважаючи, що саме існування такої проблеми не властиве українському менталітету. Гендерні дослідження «виросли» з феміністичних, але вони не ідентичні.

* © Савченко М.С.*